

LUCIA RETMAN

ur. 1928; Dynów

Miejsce i czas wydarzeń	Berlin, II wojna światowa
Słowa kluczowe	projekt "Archiwum Historii Mówionej - opracowanie i udostępnienie online najcenniejszych zasobów", wojenna tułaczka, ukrywanie tożsamości

Spotkania z polskimi Żydami w Niemczech

1 maja weszło wojsko rosyjskie i polskie i my żeśmy się tak cieszyły, każdy miał taką chorągiewkę biało-czerwoną. I my idziemy do Polaków i ja tak idę z tą Helenką, takie dumne jesteście. „Wow, och, witać tu na niemieckiej ziemi polskie wojsko!” I dochodzi do nas jakiś żołnierz i mówi do mnie: „A Pani Żydówka.” Ja mówię: „Nie, ja nie jestem Żydówką, nie.” A Helenka też mówi: „Nie, Pan się myli, Janka nie jest Żydówką.” A on powiedział: „Ja jestem Żydem i walczę od Warszawy, od powstania i my idziemy na Berlin, żeby jeden raz skończyć z tym faszyzmem.” I tak mówił jak patriota polski. Bardzo się cieszyłam w sercu, ale byłam Polką. Bardzo się cieszyłam, że on walczy. On tak powiedział: „Jestem polski patriota.” Bardzo mi było przyjemnie to słyszeć. I idziemy dalej, to jakiś chłopak mnie przeprosza i mówi: „Pani Żydówka?” Mówię: „Nie.” Ale on był taki mądry chłopak z Tarnopola i mówi: „Słuchajcie dziewczynki, ja tu mam walizkę, całą drogę ja sobie gromadzę rzeczy, w końcu przyjechałem do Tarnopola – nie ma żadnego Żyda, żebyście wiedziały...” I ja nic nie powiedziałam, nic. I on mi tak mówi: „Nie ma Żydów w Polsce. Nie ma.” Dał mi tę walizkę i ja wzięłam i podzieliłam się z Helenką.

Data i miejsce nagrania	2019-01-27, Lublin
Rozmawiał/a	Tomasz Czajkowski
Redakcja	Aleksandra Bańkowska
Prawa	Copyright © Ośrodek "Brama Grodzka - Teatr NN"